

GROTE OF SINT-LAURENSKERK ROTTERDAM

CANTATEDIENST

ZONDAG 15 FEBRUARI 2026

19:00 UUR

JOHANN SEBASTIAN BACH

HERR JESU CHRIST WAHR' MENSCH UND GOTT BWV 127

HENRY PURCELL

HEAR MY PRAYER, O LORD

LIVESTREAM VIA: WWW.LAURENSVOCAAL.NL

Wij gaan staan

Bemoediging Onze hulp in de Naam van de Heer,
Die hemel en aarde gemaakt heeft.

Drempelgebed Heer onze God, vergeef ons al wat wij misdeden,
 En laat ons weer in vrede leven, door Christus onze Heer,
Amen.

Lied

Psalm 31

1 Gemeente

1. Op U ver-trouw ik, HEER der he-ren,
 Gij die mijn sterk-te zijt.
 Om uw ge-rech-tig-heid
 wil nim-mer mij de rug toe-ke-ren.
 Be-toon mij uw na-bij-heid
 en stel mij in uw vrij-heid.

2 Cantorij

Hoor toch mijn roepen, hoor mijn klagen,
 snel mij te hulp, o God,
 maak niet uw knecht ten spot.
 De vijand dreigt en legt zijn lagen,
 wees mij dan, Gij geduchte,
 een burcht om in te vluchten.

3 Gemeente

Gij zijt mijn rots, Gij wilt mij wezen,
 om uwen naam, o Heer,
 toevlucht en tegenweer.
 Gij leidt mij uit, ik zal niet vrezen.
 Al spannen zij hun netten,
 Gij zelf zult mij ontzetten.

4 Allen

In uwe handen, God almachtig,
beveel ik nu mijn geest.
Mijn hart is onbevreesd.
Ik ben altijd uw trouw indachtig,
mijn God, die als ik schreide
mij troostte en bevrijdde.

Wij gaan zitten

Gebed

Anthem

Hear my prayer, O Lord

Henry Purcell (1659-1695)

Hear my prayer, O Lord,
and let my crying come unto thee.

*HEER, hoor mijn gebed,
laat mijn hulpkreet U bereiken.*

Tekst: Psalm 102, vers 2, Nieuwe Bijbelvertaling 2021

Schriftlezing Lucas 18, vers 31-43

Optreden in Jericho

31 Hij nam de twaalf apart en zei tegen hen: 'We zijn nu op weg naar Jeruzalem, en alles wat door de profeten is geschreven zal men de Mensenzoon laten ondergaan. 32 Want hij zal worden uitgeleverd aan de heidenen en worden bespot en mishandeld en bespuwd. 33 En nadat hij is gezeseld, zal hij worden gedood, maar op de derde dag zal hij opstaan.' 34 De leerlingen begrepen er niets van. De betekenis van Jezus' woorden bleef voor hen verborgen, en ze konden maar niet bevatten wat hij had gezegd. 35 Toen hij in de buurt van Jericho kwam, zat er langs de weg een blinde te bedelen. 36 Toen de blinde een menigte voorbij hoorde komen, vroeg hij wat er gaande was. 37 Ze zeiden tegen hem: 'Jezus uit Nazaret komt voorbij.' 38 Daarop riep de blinde: 'Jezus, Zoon van David, heb medelijden met mij!' 39 Degenen die voorop liepen, snauwden hem toe dat hij moest zwijgen, maar hij schreeuwde des te harder: 'Zoon van David, heb medelijden met mij!' 40 Jezus bleef staan en zei dat men de blinde bij hem moest brengen. Toen deze voor hem stond, vroeg hij hem: 41 'Wat wilt u dat ik voor u doe?' De blinde antwoordde: 'Heer, zorg dat ik weer kan zien.' 42 Jezus zei: 'Zie weer! Uw geloof heeft u gered.' 43 Onmiddellijk kon hij weer zien en hij volgde hem terwijl hij God loofde. Alle mensen die getuige waren geweest van dit voorval brachten hulde aan God.

Vertaling: De Nieuwe Bijbelvertaling

Overdenking

Inzameling der gaven

De opbrengst van deze rondgang is bestemd voor diaconie en kerkrentmeesters. In de collecte bij de uitgang wordt uw speciale gift gevraagd voor de aan deze Cantatedienst verbonden kosten (zie pagina 8 van deze liturgie voor meer informatie).

Orgelspel

Lied

Gezang 534

1 Allen

Hij die de blin-den weer liet zien,
hun o-gen kleur liet on- der - vin-den
is zelf het licht dat ruim- te geeft:
ons le-vens - licht, de Zoon van God.

2 Cantorij

Hij die de lammen lopen liet
hun dode krachten deed ontvlammen
is zelf de weg tot waar geluk:
ons levenspad, de Zoon van God.

3 Cantorij

Hij die de armen voedsel gaf
met overdaad hen kwam verwarmen
is zelf het brood dat honger stilt:
ons levensbrood, de Zoon van God.

4 Allen

Hij die de doven horen deed
hun eigen oren deed geloven
is zelf het woord dat waarheid spreekt:
het levend woord, de Zoon van God.

1. Koor

**Herr Jesu Christ, wahr' Mensch und Gott,
Der du littst Marter, Angst und Spott,
Für mich am Kreuz auch endlich starbst
Und mir deins Vaters Huld erwarbst,
Ich bitt durchs bittre Leiden dein:
Du wollst mir Sünder gnädig sein.**

2. Recitativ Tenor

Wenn alles sich zur letzten Zeit entsetzet,
Und wenn ein kalter Todesschweiß
Die schon erstarrten Glieder netzet,
Wenn meine Zunge nichts, als nur durch Seufzer spricht
Und dieses Herze bricht:
Genug, dass da der Glaube weiß,
Dass Jesus bei mir steht,
Der mit Geduld zu seinem Leiden geht
Und diesen schweren Weg auch mich geleitet
Und mir die Ruhe zubereitet.

3. Aria Sopraan

Die Seele ruht in Jesu Händen,
Wenn Erde diesen Leib bedeckt.
Ach ruft mich bald, ihr Sterbeglocken,
Ich bin zum Sterben unerschrocken,
Weil mich mein Jesus wieder weckt.

4. Recitativ en Aria Bas

Wenn einstens die Posaunen schallen,
Und wenn der Bau der Welt
Nebst denen Himmelsfesten
Zerschmettert wird zerfallen,
So denke mein, mein Gott, im besten;
Wenn sich dein Knecht einst vors Gerichte stellt,
Da die Gedanken sich verklagen,
So wollest du allein,
O Jesu, mein Fürsprecher sein
Und meiner Seele tröstlich sagen:

Fürwahr, fürwahr, euch sage ich:
Wenn Himmel und Erde im Feuer vergehen,
So soll doch ein Gläubiger ewig bestehen.
**Er wird nicht kommen ins Gericht
Und den Tod ewig schmecken nicht.**

Nur halte dich,
Mein Kind, an mich:
Ich breche mit starker und helfender Hand
Des Todes gewaltig geschlossenes Band.

5. Koraal

**Ach, Herr, vergib all unsre Schuld,
Hilf, dass wir warten mit Geduld,
Bis unser Stündlein kömmt herbei,
Auch unser Glaub stets wacker sei,
Dein'm Wort zu trauen festiglich,
Bis wir einschlafen seliglich.**

Gebed, Stil gebed & Onze Vader

Wij gaan staan

Zending en zegen

aan deze dienst werkten mee

Martha Bosch *sopraan*
Arco Mandemaker *tenor*
Wiard Witholt *bas*
Laurensorkest & Laurenscontorij
Hayo Boerema *orgel*
Wiecher Mandemaker *dirigent*
Ds. Harold Schorren *voorganger*

volgende cantatedienst

zondag 29 maart 2026, 10:30 uur deel I, 13:30 uur deel II

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Matthäus-Passion BWV 244

William Knight *Evangelist*
Benjamin Sattlecker *Jezus*
Martha Bosch *sopraan*
Wies de Greef *alt*
Adriaan De Koster *tenor*
Wiard Witholt *bas*

Laurensorkest & Laurenscontorij
Kinder- en Jeugdkoor Young Voices
Hayo Boerema *orgel*
Wiecher Mandemaker *dirigent*
Ds. Joas van der Schoot *voorganger*

volgende muzikale vespers

zondag 22 februari 2026, 19:00 uur

Kijk voor meer informatie op: www.kerkenindelaurens.nl

Hayo Boerema *orgel*

Ds. Joas van der Schoot *voorganger*

volgende evensong

zondag 1 maart 2026, 19:00 uur

Charles Villiers Stanford (1852-1924)

Magnificat en Nunc dimitis

Laurenscantorij

Hayo Boerema *orgel*

Wiecher Mandemaker *dirigent*

Ds. Hartold Schorren *voorganger*

De Laurenscantorij vertrekt eind juli naar Engeland om *choir in residence* te zijn in de Westminster Abbey in Londen. De vocale rijkdom van de Engelse koortraditie is om over naar huis te schrijven en daarom laten wij Rotterdam meeprofiteren. Ter voorbereiding op deze reis zingt de Laurenscantorij tweemaal als geheel een evensong. Op zondag 1 maart en zondag 7 juni.

volgende concerten van het Laurens Collegium

woensdag 4 en vrijdag 6 maart 2026, 20:15 uur

Via crucis

Franz Liszt (1811-1886)

Via crucis

Carlo Gesualdo (1566-1613)

In monte Oliveti, Tristis est anima mea,

Tamquam ad latronem existis, Tenebrae factae sunt

Anton Bruckner (1824-1896)

Christus factus est

Laurens Collegium

Codarts Kamerkoor

Dirk Luijmes *harmonium*

Wiecher Mandemaker *dirigent*

4 maart 2026 Laurenskerk, Rotterdam

6 maart 2026 Dorpskerk, Rhoon

Kijk voor meer informatie en tickets op www.laurensvocaal.nl

belangrijke mededeling

Laurens Vocaal is voor de organisatie van de cantatediensten afhankelijk van particuliere giften en subsidies van diverse instanties. Wij vragen voor deze cantatedienst uw vrijwillige gift aan de uitgang. Een cantatedienst kost gemiddeld € 11000.

Om uit de kosten te komen is een bijdrage van gemiddeld **€ 40** per bezoeker nodig! Wilt u uw gift voor deze cantatedienst liever overmaken? Dat kan op Iban nummer NL93 ABNA 0640755666, t.n.v. Stichting Laurens Vocaal te Rotterdam.

U kunt nu ook direct geven via Tikkie. Zo werkt het: Open de camera-app van uw mobiel (of gebruik uw Tikkie-app of QR-scanner). Richt uw camera op onderstaande QR-code. De code wordt automatisch gescand.

De Stichting Laurens Vocaal Rotterdam is een culturele ANBI.

Alvast bedankt voor uw royale bijdrage!

zakelijk geïnteresseerd?

Bent u ook zakelijk geïnteresseerd? Bekijk dan onze case for support op <https://www.laurensvocaal.nl/doemee> of scan de QR code hieronder.

Toelichting

J.S. Bach – Herr Jesu Christ, wahr' Mensch und Gott BWV 127

zondag Quinquagesima

De cantate *Herr Jesu Christ, wahr' Mensch und Gott* BWV 127 is geschreven voor zondag Estomihi, zo genoemd naar de antifoön van de introituspsalm voor die dag: 'Wees mij ('esto mihi') tot een beschuttende rots', psalm 31. De zondag valt precies vijftig dagen vóór Pasen, zoals Pinksteren vijftig dagen ná Pasen valt. Vandaar dat deze zondag ook wel zondag Quinquagesima (= vijftigste) genoemd wordt, de zondag vóór het begin van de Vastentijd.

De cantate werd uitgevoerd op 11 februari 1725 en behoort tot de cyclus zogeheten koraalcantates: cantates waarbij niet een Bijbeltekst centraal staat, maar tekst en melodie van een bestaand kerklied.

de tekst

De evangelielezing voor zondag Quinquagesima uit Lucas 18, 31-43 begint met de derde en definitieve aankondiging van Jezus' lijden en opstanding, gevolgd door het verhaal van de genezing van een blinde.

Bach schreef in totaal vier cantates voor zondag Estomihi:

- *Du wahrer Gott und Davids Sohn* BWV 23 - 1722 (?)
- *Jesus nahm zu sich die Zwölfe* BWV 22 - 1723
- *Herr Jesu Christ, wahr' Mensch und Gott* BWV 127 - 1725
- *Sehet, wir gehen hinauf gen Jerusalem* BWV 159 - 1729

Vanzelfsprekend hebben de teksten van deze vier cantates hun betrokkenheid op de evangelielezing voor deze zondag met elkaar gemeen. Maar die betrokkenheid is bij *Herr Jesu Christ, wahr' Mensch und Gott* toch wezenlijk anders dan bij de andere drie genoemde cantates, die veel dichter bij de tekst van Lucas 18 blijven. Dat komt onder meer omdat de onbekende librettist in cantate BWV 127 gebruik maakt van een reeds bestaande liedtekst en deze bewerkt. Het verband met de evangelielezing is daardoor meer indirect, of soms naar ons besef totaal afwezig. Anderzijds moeten we bedenken dat het in Bachs tijd en ten tijde van de generatie vóór hem niet ongebruikelijk was dat kerkliederen het uitgangspunt vormden van de zondagse prediking.

Het lied *Herr Jesu Christ, wahr' Mensch und Gott*, dat ten grondslag ligt aan de cantate werd gedicht door Paul Eber (1511-1569). Van de acht strofen waaruit het lied bestaat nam de librettist de eerste en de laatste ongewijzigd over. De overige strofen bewerkte hij door samenvoeging tot twee recitatieven en twee aria's.

Dit lied is eigenlijk een stervenslied en Eber schreef het dan ook naar aanleiding van het overlijden van zijn zoon in 1557. De relatie met de evangelielezing moet in Bachs dagen duidelijk zijn geweest, want het lied fungeerde als zondagslied voor zondag Estomihi. En inderdaad bevat de eerste strofe een duidelijke verwijzing naar Jezus' lijden en kruisdood. De slotregel van de eerste strofe (*Gij wilt mij zondaar genadig zijn*) herinnert aan de roep om erbarmen van de blinde (Lucas 18, 38-39). Maar de overige strofen gaan eigen wegen, los van het evangelieverhaal.

In het 'Evangelisches Kirchen Gesangbuch' is het lied ondergebracht bij de rubriek 'Dood en eeuwigheid'. In nr. 2, 3 en 4 van de cantate gaat het in eerste instantie over de natuurlijke, menselijke sterfelijkheid, het gericht, de jongste dag, in apocalyptische beelden (bazuin!) en bewoordingen. Dit alles wordt ter sprake gebracht in verbinding met Jezus' dood en opstanding.

Onze librettist en de dichter van het lied Paul Eber staan hiermee in een lange traditie, wellicht al begonnen bij Bernard van Clairveaux (12^e eeuw) en via vertalingen van Paul Gerhardt (17^e eeuw) tot ver in Bachs tijd levend geweest: meditatieve verzen over de betekenis van Jezus' lijden en de troost die daarvan uitgaat voor ons sterven. Een sprekend voorbeeld daarvan vinden we in Bachs Matthäus Passion: na de woorden over Jezus' sterven – 'und verschied' – volgt het koraal:

Wenn ich einmal soll scheiden
so scheid nicht von mir.

Deze regels vormen het slot van een lang gedicht – in de vertaling van Paul Gerhardt – uit de 12^e eeuw van iemand uit de kring van Bernard van Clairveaux.

de muziek

Intussen heeft Bach op zijn eigen, en als steeds diepzinnige wijze de relatie tussen lied en evangelielezing gestalte gegeven.

openingskoor

In het openingskoor spelen namelijk drie koraalmelodieën, natuurlijk inclusief de daarbij behorende teksten, een belangrijke rol.

Allereerst de melodie van het lied *Herr Jesu Christ, wahr' Mensch und Gott*.

In de 16^e eeuw was de liedtekst van begin af aan verbonden met de melodie van *Vater unser im Himmelreich* (gezag 370 Liedboek). Waarschijnlijk heeft de tekst ook geklonken op een melodie die veel weg heeft van de Geneefse psalmmelodie bij psalm 127 (1551).

In onze cantate gebruikt Bach deze laatste melodie.

De eerste regel van de koraalmelodie is instrumentaal en vocaal voortdurend en duidelijk hoorbaar aanwezig. De sopranen van het koor zingen de melodie in lange notenwaarden (kwartnoten), als een echte cantus firmus. De overige stemmen en de instrumentale partijen laten de liedregel in korte notenwaarden (achtsten) horen, soms met melodische varianten. Aan het eind van het openingskoor volgen na een voorlopig slot nog vier maten herhaling van de slotregel van dit lied: 'du wollst mir Sünder gnädig sein'. Die regel wordt nu echter ingezet met opvallende sprongen van een octaaf respectievelijk een septiem. Met deze emotionele sprongen onderstreept Bach nog eens de grote betekenis die deze woorden voor hem gehad moeten hebben.

Het tweede lied is een drieregelig lied uit 1528 van Luther *Christe, du Lamm Gottes, der du trägst die Sünd' der Welt, erbarm dich unser*.

Dit gezang – Luthers vertaling van het Latijnse Agnus Dei – was in de 16^e eeuw in eerste instantie een liturgisch gezang, gezongen in de avondmaalsliturgie. Later werd het een passielied. In de cantate zou je er ook de roep om erbarmen van de blinde in kunnen horen.

De eerste regel van dit koraal wordt meteen al bij het begin door de 1e violen in halve noten gespeeld. Herhaling van deze regel vindt plaats door de hobo's (unisono) eveneens in halve noten. Blokfluiten zetten de tweede regel van het lied (weer in halve noten, unisono) in, herhaald door de hoge strijkers, weer unisono. De derde en laatste regel wordt slechts éénmaal ten gehore gebracht door strijkers unisono.

Het derde lied is *Herzlich tut mich verlangen nach einem sel'gen End*.

De tekst van dit stervenslied uit 1611 is van Christoph Knoll, de melodie (ook bekend van het lied *O Haupt voll Blut und Wunden*) is in 1601 gecomponeerd door Hans Leo Hassler.

De eerste regel van dit lied horen we voor het eerst in de vierde maat door de continuogroep. Daarna wordt dezelfde regel nog vijfmaal herhaald.

recitatief en aria nr. 2 en 3

In de sopraanaria heeft de librettist de vierde strofe van het lied *Herr Jesu Christ, wahr' Mensch und Gott* omgewerkt. Bach componeerde een ontroerende en aangrijpende dialoog tussen sopraan en hobo. Bij de tekst 'roep mij spoedig, jullie doods klokken' doen de strijkers hun intrede met pizzicato dat de klokken symboliseert. Misschien was dat al het geval vanaf de eerste maat, waar de blokfluiten staccatonoten spelen: symbool van lichtere klokjes. Ik denk inderdaad dat Bach eerder een idee (van 'klokgelui') weergeeft, symboliseert, dan dat hij concreet, op naturalistische wijze, dit klokgelui probeert te imiteren. Dat hij hier de blokfluit ('flauto') kiest en niet de dwarsfluit ('traverso') is opvallend. Het is denkbaar dat de blokfluit met haar meer bovenpersoonlijke timbre, haar 'neutrale' klank, voor zijn besef meer de idee van Gods trouw en het begrip eeuwigheid het dichtst benaderde. Wat een prachtige muzikale beeldtaal van muziek en tekst! Het is letterlijk 'beeldschon'. Om een bekend gezegde te variëren: 'te mooi om niet waar te zijn'.

recitatief en aria nr. 4

De zesde en zevende strofe van het lied horen we – bewerkt – terug in het dramatische recitatief en aria nr. 4 voor bas en orkest, met een belangrijke rol voor de trompet, symbool van de eindtijd. De vorm is ongewoon. Door de ononderbroken afwisseling recitatief – aria ontstaat een rondoachtig stuk in plaats van de gebruikelijke drielige da capo-aria. Ook dit deel bevat veel citaten van de koraalmelodie van *Herr Jesu Christ, wahr' Mensch und Gott* (zie 1), terwijl de librettist tamelijk dicht bij de oorspronkelijke liederstrofe blijft.

slotkoraal nr. 5

De achtste strofe van het lied *Herr Jesu Christ, wahr' Mensch und Gott* klinkt in een vierstemmige zetting, met fraaie harmonische vondsten.

tot slot

Van de drie in het openingskoor gebruikte koralen nog een enkel woord over *Christe, du Lamm Gottes*. In een andere cantate voor 'Estomihi' *Du wahrer Gott und Davids Sohn* BWV 23 had Bach het koraal *Christe, du Lamm Gottes* verwerkt als instrumentaal (tekstloos) citaat, maar ook als slotkoraal. Deze cantate is uitgevoerd in februari 1724. Twee maanden later, april 1724, volgde op Goede Vrijdag de eerste versie van de Johannes Passion, de versie die begint met het koraal *Christe, du Lamm Gottes*.

Precies een jaar later, volgde in zekere zin een herhaling, parallel met 1724: Bach voerde de cantate van vanavond BWV 127 uit met daarin ook het koraal *Christe, du Lamm Gottes*. En korte tijd later, april 1725 volgde weer een uitvoering van de Johannes Passion, maar nu in de tweede versie. In deze versie eindigde de Johannes Passion met het slokoraal *Christe, du Lamm Gottes* uit cantate BWV 23! Al met al voldoende aanwijzingen om te concluderen dat het koraal *Christe, du Lamm Gottes* in de context van zondag Quinquagesima een heel centrale rol heeft gespeeld.

Dat Bach een grote voorliefde had voor het kerklied blijkt natuurlijk op de eerste plaats uit zijn onnavolgbaar prachtige orgelkoraalvoorspelen. Zijn koraalcantates brengen de koralen op een andere manier tot leven. Wat Bach in het openingskoor van vanavond met tekst en melodie van drie liederen doet stemt tot groot ontzag en ontroering.

Barend Schuurman - uit zijn boek *Bachs cantates toen en nu* (2014)

Henry Purcell – Hear my prayer, O Lord

De anthem *Hear my prayer, O Lord* van Purcell kunnen we gerust rekenen tot de meesterwerken voor koor. Dit werk neemt ook in Purcell's oeuvre een unieke plaats in. Het lijkt erop dat de in de huidige vorm overgeleverde anthem oorspronkelijk was bedoeld als onderdeel van een groter werk. Als dat grotere werk er al is geweest dan is dat verloren gegaan maar het lijkt er meer op dat het een idee is geweest dat nooit is uitgewerkt.

Wat we wel hebben is deze prachtige achtstemmige compositie op tekst van psalm 102: 2. Deze psalmregel is in twee delen geknipt en beide delen krijgen een eigen muzikale gestalte. Die twee muzikale motieven worden niet na elkaar doorgewerkt maar worden vanaf het begin direct in paren gecomponeerd. Het motief op de tekst *Hear my prayer, O Lord* is ongelooflijk simpel van aard en omvat maar twee verschillende tonen. Het motief op de tekst *and let my crying come unto thee* bevat daarentegen schrijnende chromatiek die het schreien, waar in de tekst sprake van is, verbeeldt. Door de twee thema's direct de confrontatie aan te laten gaan en deze gedurende de compositie ook steeds sneller op elkaar te laten volgen ontstaat een adembenemend klankveld van schrijnende dissonanten. Aan het einde is het echt in iedere maat raak en stijgt ook nog eens de toonhoogte. Je wordt als luisteraar steeds verder in je stoel gedrukt. Dit gebed gaat door merg en been en de noodzaak en urgentie ervan is duidelijk. Wat een voorrecht om dit stuk samen met cantate 127 van Bach vanavond voor u uit te voeren. Twee meesterwerken die je stil maken en ontroeren tot op het bot.

Wiecher Mandemaker